

PÔDA A OSÍDLLENIE Z POHLADU REGIÓNOV

Jozef VILČEK

Abstract

The paper is analysing present soil resources structure status, share of the soil cultures (arable land, farming land and woodland), their acreage per capita in 14 pedoecological subregions of the Slovak Republic. Today's area for one inhabitant of Slovakia is 0,46 ha farming land, and 0,28 ha arable land, this is considered for sufficiency limit for society productional, ecological and other needs. There have been existing significant differences among the slovakian regions in this factor. Mentioned reality is corresponding with national territory population as well as land use. Interesting and very important is analysis of farming land quality categories in the subregions, whereby typical is relatively low share (0,12 ha per capita) of three most productive land categories in Slovakia.

Key words: soil resources, land acreage per capita, pedo-ecological subregions of Slovakia

ÚVOD

Polemika a odborné diskusie týkajúce sa dostatku potravín pre všetkých obyvateľov našej planéty, ktoré odzneli aj na nedávnom Svetovom potravinovom summite v Ríme sa nezaobídu bez analýz dostatku a kvality základného výrobného prostriedku nevyhnutného pre zabezpečenie výživy ľudí i zvierat, ktorým je pôda.

K problematike výmery pôd Slovenska, ich produkčného potenciálu, úrodnosti, ale aj potrebe ochrany a správneho využívaniu sa vyjadrujú odborníci, či už z praxe, alebo výskumných ústavov. Spoločnou niťou všetkých týchto úvah je snaha o zachovanie poľnohospodárskych pôd v takom množstve a stave, aby z nich mohli žiť a profitovať aj nasledujúce generácie nielen poľnohospodárov, ale všetkých obyvateľov.

Ing. Jozef VILČEK, CSc.

Výskumný ústav pôdnej úrodnosti
Reimanova 1, 080 01 Prešov

STRUČNÁ ANALÝZA RIEŠENEJ PROBLEMATIKY NA SLOVENSKU

Neraz publikované štatistické údaje hovoria, že na Slovensku pripadá na jedného obyvateľa 0,456 ha poľnohospodárskych a 0,276 ha orných pôd. Je to veľa? Je to málo? Skúsme sa spoločne nad uvedenými číslami a nad tým, čo všetko sa za nimi skrýva zamyslieť.

Uvedené údaje vznikli jednoduchým vydelením evidovanej pôdy počtom obyvateľov k určitému dňu a vyjadrujú celorepublikovú tendenciu. Sú však správne? Zodpovedá evidencia poľnohospodárskych pôd skutočnému stavu ich využitia? Papierovo áno, no hlavne u poľnohospodárskych pôd, do ktorých sú zarátané aj samonáletom zarastené trvalé trávne porasty, ktoré už neplnia funkciu produkčných pasienkov hoci ich produkčná schopnosť ich radí k pôdam vhodným pre poľnohospodárske využívanie, to pravdou byť nemôže. Dnes nie je problémom vidieť ako na tzv. pasienku rastú krásne smrek, či jedle. Čo s takými plochami máme robiť? Je to otázka, ktorú si kladú aj samotní užívatelia. Rekultivácia takýchto pasienkov zrejme v súčasnosti neprichádza do úvahy. V záujme ochrany poľnohospodárskeho pôdneho fondu však tieto pôdy, ktoré budúce generácie možno budú vedieť prinavrátiť do pôvodného stavu, nie je bezpodmienečne potrebné z poľnohospodárskeho pôdneho fondu vyradzovať. Možno by stálo za úvahu považovať o kategórii „lesy na poľnohospodárskej pôde“. Všetci predsa vieme, že z takýchto plôch majú úžitok aj samotní poľnohospodári, ktorý tak môžu „produkovat“ drevo potrebné napr. pre rôzne údržbárske činnosti.

Na druhej strane sú u nás v poľnohospodárskom pôdnom fonde evidované pôdy, ktoré svojimi produkčnými parametrami nezodpovedajú požiadavkám kladeným na poľnohospodársky pôdny fond. Takýchto pôd je asi 45 tis. hektárov. Ide o pôdy nachádzajúce sa na extrémnych svahoch, pôdy extrémne plytké a nevyvinuté, na ktorých je poľnohospodárska výroba takmer nemožná. Tieto je racionálnejšie preradiť do nepoľnohospodárskeho pôdneho fondu.

Aj z uvedeného stručného príkladu je zrejmé, že oficiálne prezentované čísla o počte hektárov pripadajúcich na jedného obyvateľa nezodpovedajú skutočnosti. V skutočnosti je tých hektárov oveľa menej. Napriek tomu skúsme porovnať ako je to u nás a v niektorých európskych štátoch (tabuľka 1).

Tab. 1. Poľnohospodárska a orná pôda pripadajúca na 1 obyvateľa

Table 1. Farming and arable land for 1 inhabitant

Krajina	Poľnohospodárska pôda	Orná pôda
Slovensko	0,46	0,28
Poľsko	0,49	0,38
Nemecko	0,22	0,15
Maďarsko	0,62	0,51

Krajina	Poľnohospodárska pôda	Orná pôda
Rakúsko	0,45	0,19
Švajčiarsko	0,30	0,06
Švédsko	0,39	0,32
Francúzsko	0,53	0,34
Dánsko	0,52	0,50

Prameň: ŠÚ SR

Z porovnania vyplýva, že sú štáty (napr. Maďarsko), ktoré sú na tom lepšie, no sú aj štáty (Švajčiarsko, Nemecko), ktoré sú na tom horšie ako my. Ak by sme obrátene jednoducho vydělili počet obyvateľov poľnohospodárskou pôdou a odhliadli od exportu a importu potravín, môžeme konštatovať, že kým u nás uživí 1 hektár poľnohospodárskych pôd 2,17 obyvateľov, v Maďarsku len 1,61, Francúzsku 1,89, Dánsku 1,92 obyvateľov, v Nemecku je to až 4,55, Švajčiarsku 3,33, Švédsku 2,56 a Rakúsku 2,22 obyvateľov.

PÔDNY FOND V REGIONÁLNYCH SÚVISLOSTIACH

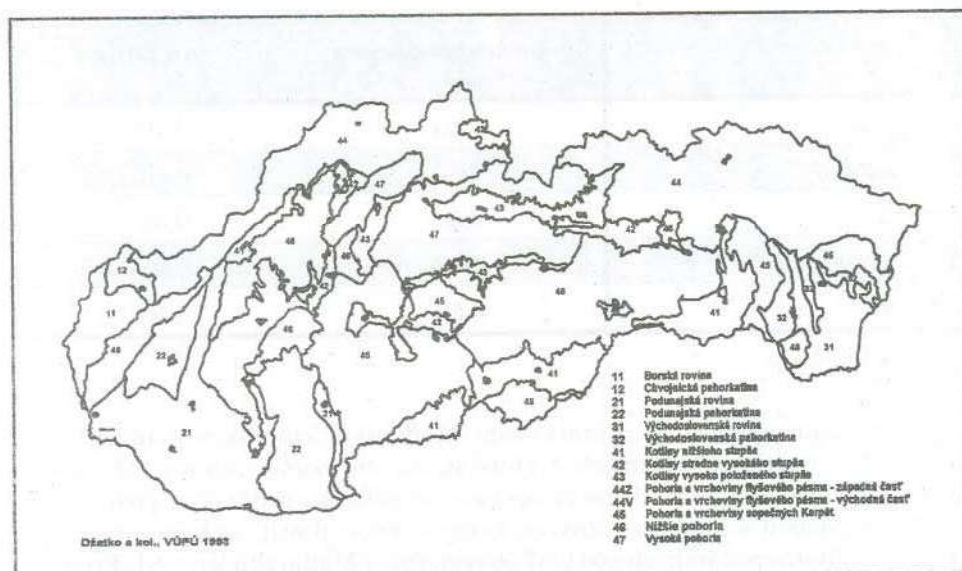
Uvedené čísla za Slovensko poskytujú prehľad v priemere za celú republiku. Nehovoria však, ako je tomu v jednotlivých regiónoch Slovenska. A práve o takýto pohľad, ktorý môže veľa napovedať aj pri regionálnych plánoch a koncepciách reštrukturalizácie poľnohospodárskej výroby nám v tomto príspevku ide. Pomerne heterogénne výrobné a klimatické podmienky rozhodujú o štruktúre využitia poľnohospodárskych pôd i o hustote osídlenia toho, ktorého regiónu. Pri hodnotení jednotlivých regiónov sme použili triedenie podľa pôdno-ekologických podoblasti Slovenska (obr. 1). Je to štvrtá úroveň pôdno-ekologickej regionalizácie Slovenska od pôdno-ekologických jednotiek (BPEJ) cez pôdno-ekologické subregióny a regióny (DŽATKO, M., KOLÉNY, M., REBIČOVÁ, D., 1983)

Až 50,4 % územia Slovenska spadá do podoblasti vrchovín a pohorí, v ktorých je až 68,8 % lesných pôd, no iba 37,3 % poľnohospodárskych a 21,9 % orných pôd. Žije tu 30,2 % všetkých obyvateľov.

Podoblasti kotlín z celkovej výmery zaberajú 20,3 %, pričom je tu 20,1 % všetkých lesov, 20,1% poľnohospodárskych a 18,6 % orných pôd. Žije tu 31,0 % obyvateľov Slovenska.

Najproduktívnejšie podoblasti rovín a pahorkatín zaberajú 29,3 % územia. Je v nich 11,1 % všetkých lesov, 42,6 % poľnohospodárskych a až 59,5 % orných pôd. Žije tu až 38,8 % obyvateľstva.

Podrobnejší prehľad o podiele všetkých podoblasti na celkovej výmere, výmere lesnej, poľnohospodárskej a ornej pôdy je uvedený v tabuľke 2.

Obr. 1. Priestorová dislokácia pôdno-ekologických podoblasti Slovenska

Fig. 1. Spatial pedo-ecological subregions dislocation in Slovakia

Tab. 2. Podiel pôdno-ekologických podoblasti z celkovej výmery Slovenska, výmery orných, poľnohospodárskych a lesných pôd v %

Table 2. Pedo-ecological subregion share of total area of Slovakia, farming and woodland acreages in percent

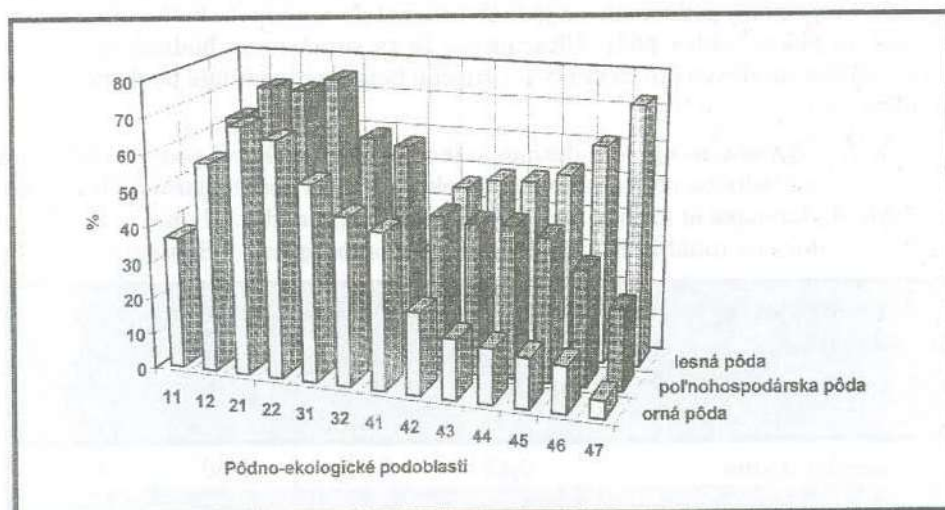
Pôdno-ekologická podoblasť	Orná pôda	Poľnohosp. pôda	Lesná pôda	Celková výmera
11 – Borská rovina	3,2	2,4	2,7	2,6
12 – Chvojnická pahorkatina	1,9	1,3	0,6	1,0
21 – Podunajská rovina	10,7	12,5	1,4	8,2
22 – Podunajská pahorkatina	27,2	18,9	4,7	12,5
31 – Východoslovenská rovina	5,3	4,6	0,4	2,9
32 – Východoslovenská pahorkatina	3,2	2,7	1,3	2,1
41 – kotliny nižšieho stupňa	10,5	9,1	4,9	7,4
42 – kotliny stredne vysokého stupňa	4,1	4,8	6,3	5,5

Pôdno-ekologická podoblasť	Orná pôda	Poľnohosp. pôda	Lesná pôda	Celková výmera
43 – kotliny vysoko položeného stupňa	4,0	6,2	8,9	7,4
44 – pohoria a vrchoviny flyšového pásma	10,8	18,4	26,4	21,7
45 – pohoria a vrchoviny sopečných Karpát	4,4	7,9	12,7	9,8
46 – nižšie pohoria	6,0	9,0	21,5	14,3
47 – vysoké pohoria	0,7	2,0	8,2	4,6

Z prehľadu je zrejmé, že plošne najväčšia je pôdno-ekologická podoblasť pohorí a vrchovín flyšového pásma (21,7 %) a podoblasť nižších pohorí (14,3 %). Relatívne vysoký je aj podiel Podunajských pahorkatín (12,5 %).

Z celkovej výmery poľnohospodárskych pôd pripadá na pôdy Podunajskej roviny a pahorkatiny (21, 22) 31,4 %. Vo vysokých pohoriach sú to len 2 %. Podobne je tomu u orných pôd, keď z ich celkovej výmery pripadá až 45,9 % na orné pôdy Podunajskej roviny a pahorkatiny. Opačná situácia je v podiele lesov, keď 26,4 % z ich celkovej výmery spadá do podoblasti pohorí a vrchovín flyšovej oblasti a 21,5 % do podoblasti nižších pohorí.

Podiel hlavných pôdných kultúr na celkovej výmere pôdy v tej, ktorej podoblasti udáva obr. 2.

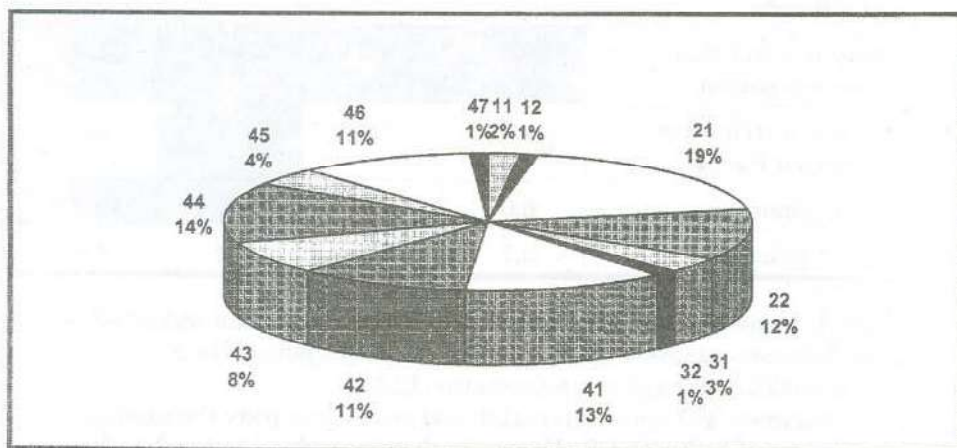

Obr. 2. Zastúpenie orných, poľnohospod. a lesných pôd z celkovej výmery podoblastí v %

Fig. 2. Share of arable, farming and woodland of total subregion areas in %

S rastom nadmorskej výšky ubúda orných i poľnohospodárskych pôd a naopak narastá podiel lesov.

Prehľad o podiele osídlenia podľa pôdno-ekologických podoblastí je uvedený na obrázku 3.

Obr. 3. Podiel osídlenia pôdno-ekologických podoblastí Slovenska v %

Fig. 3. Review of the settlement in pedo-ecological subregions in Slovakia in %

Z celkového počtu obyvateľov žije najviac (18,7 %) v podoblasti Podunajskej roviny. Najmenej ľudí (1,2 %) žije v podoblasti vysokých pohorí.

Ak poznáme výmery pôd i počty obyvateľov, môžeme hodnotiť koľko pôd pripadá v tej, ktorej podoblasti na jedného obyvateľa a naopak, koľko obyvateľov pripadá na jeden hektár pôdy. Ukazuje sa, že za sumárnymi hodnotami týchto ukazovateľov za Slovensko sa skrývajú značne heterogénne údaje podľa regiónov (tabuľka 3).

Tab. 3. Výmera ornej, poľnohospodárskej, lesnej a celkovej pôdy pripadajúca na jedného obyvateľa v pôdno-ekologických podoblastiach Slovenska

Table 3. Acreages of arable, farming and woodland and total data for one inhabitant in pedo-ecological subregions of Slovakia

Pôdno-ekologická podoblasť	Výmera pôdy na 1 obyvateľa v ha			
	Orná pôda	Poľnohosp. pôda	Lesná pôda	Celková výmera
11 – Borská rovina	0,43	0,52	0,50	1,16
12 – Chvojnická pahorkatina	0,42	0,48	0,17	0,72
21 – Podunajská rovina	0,26	0,29	0,02	0,39
22 – Podunajská pahorkatina	0,60	0,69	0,14	0,92

Pôdno-ekologická podoblasť	Výmera pôdy na 1 obyvateľa v ha			
	Orná pôda	Poľnohosp. pôda	Lesná pôda	Celková výmera
31 – Východoslovenská rovina	0,40	0,58	0,04	0,74
32 – Východoslovenská pahorkatina	0,60	0,82	0,33	1,28
41 – kotliny nižšieho stupňa	0,22	0,32	0,14	0,51
42 – kotliny stredne vysokého stupňa	0,10	0,20	0,21	0,46
43 – kotliny vysoko položeného stupňa	0,13	0,35	0,41	0,82
44 – pohoria a vrchoviny flyšového pásma	0,20	0,57	0,67	1,35
45 – pohoria a vrchoviny sopečných Karpát	0,28	0,83	1,08	2,06
46 – nižšie pohoria	0,15	0,38	0,72	1,18
47 – vysoké pohoria	0,16	0,74	2,39	3,29
SLOVENSKO	0,275	0,455	0,357	0,879

Najväčšia výmera všetkých pôd pripadajúca na jedného obyvateľa je v oblastiach pohorí a vrchovín. Tak napr. v podoblasti vysokých pohorí je to až 3,29 hektárov. Najnižšia výmera na jedného obyvateľa pripadá podoblasti Podunajskej roviny (0,39 ha). Tento trend súvisí s prirodzeným prednostným osídľovaním úrodnejších častí územia. Tu v minulosti dochádzalo ku klčovaniu lesov v prospech poľnohospodárskych a orných pôd. To je zreteľne vidieť aj vo výmere lesov pripadajúcich na jedného obyvateľa. V úrodnejších podoblastiach Podunajských rovín pripadá na jedného obyvateľa len 0,02 ha lesov, kým vo vysokých pohoriach je to už 2,39 ha.

Podobný trend je aj v podiele poľnohospodárskych pôd pripadajúcich na jedného obyvateľa. Výraznejšie nad republikový priemer sú podoblasti Borská rovina, Podunajská pahorkatina, Východoslovenská rovina, Východoslovenská pahorkatina, pohoria a vrchoviny flyšového pásma, sopečných Karpát i vysokých pohorí. Pod republikovým priemerom sú podoblasti Podunajská rovina, kotliny nižšieho, stredne vysokého i vysoko položeného stupňa a nižšie pohoria.

Orných pôd pripadajúcich na jedného obyvateľa je najviac v podoblasti Podunajských a Východoslovenských pahorkatín. Výrazne nad republikovým priemerom sú aj podoblasti Záhorskej nížiny (11, 12) i Východoslovenskej roviny.

Najmenej ornej pôdy v prepočte na jedného obyvateľa je v podoblastiach kotlín stredne vysokého a vysoko položeného stupňa, v nižších a vysokých pohoriach. Úzky pomer v hodnotách poľnohospodárskych a orných pôd pripadajúcich na jedného obyvateľa v podoblastiach 12, 21 a 22 svedčí o vysokom zornení poľnohospodárskych pôd.

Z údajov v tabuľke 3 je zrejmé, že ak rozmeníme priemerné hodnoty pôd pripadajúcich na jedného obyvateľa za celú republiku na drobné (regióny), môžeme vidieť značnú diferenciáciu hodnôt. Najmä z plochy orných pôd pripadajúcich na jedného obyvateľa je možné dedukovať potenciálnu potravinovú dostatočnosť toho, ktorého regiónu. Všeobecne je možné konštatovať, že ak je táto výmera menšia ako 0,15 – 0,16 ha na obyvateľa, má to za následok ohrozenie potravinovej dostatočnosti. Takýto región je závislý na dovoze aj základných potravín. Ak teda aj z úst odborníkov počuť, že výmera našej pôdy je na hranici dostatočnosti pre zabezpečenie produkčných, ekologických a ostatných potrieb Slovenskej republiky, tak to isté už neplatí pre jej niektoré regióny. Aj preto sa pozornosť a priorita Európskej únie orientuje na regionálnu politiku i prípadnú regionálnu poľnohospodársku podporu.

Vzhľadom na objektívnu nevyhnutnosť ďalších záberov (diaľnice, priemyselná výstavba, bytová výstavba a pod.) a tým pádom úbytku poľnohospodárskych pôd je potrebné poznať súčasný produkčný potenciál poľnohospodárskeho pôdneho fondu ako aj to, koľko akých pôd pripadá na jedného obyvateľa v jednotlivých regiónoch i Slovenskej republike.

Podľa VÚPÚ (Džatko a kol., 1985, 1993) sú produkčné predpoklady poľnohospodárskych pôd rozdelené do 14 tich typologicko-produkčných kategórií. Toto triedenie vyjadruje potenciál pôd a preto nezohľadňuje skutočné využitie pôdneho fondu. Výmeru typologicko-produkčných kategórií pripadajúcich na jedného obyvateľa v členení podľa pôdno-ekologických podoblastí udáva tabuľka 4.

Z tabuľky vyplýva pomerne nízke zastúpenie (0,12 ha) troch najproduktívnejších kategórií pôd Slovenska (O 1 až O 3) na jedného obyvateľa. V regionálnom členení sú značné diferencie, keď napr. v podoblasti Podunajských pahorkatín pripadá na jedného obyvateľa až 0,47 ha pôd kategórií O 1 až O 3, kým v podoblastiach 42, 43 a 47 sa tieto kategórie nevyskytujú. Z našich výpočtov pritom vyplýva, že napr. až 54 % hustosiatych obilnín a až 78 % kukurice na zrno sa produkuje práve na uvedených troch najproduktívnejších pôdnych kategóriách. Ich ochrana by preto mala byť predmetom záujmu všetkých obyvateľov.

Tab. 4. Potenciálne predpoklady poľnohospodárskych pôd pripadajúce na 1 obyvateľa v rôznych pôdno-ekologických podoblastiach Slovenska podľa typologicko-produkčných kategórií v hektároch

Table 4. Farming land potential assumptions for 1 inhabitant in various pedo-ecological subregions of the Slovakia by typological-productional categories in ha

TPK	SR	Pôdno - ekologická podoblasť													
		11	12	21	22	31	32	41	42	43	44	45	46	47	
O 1 - najproduktívnejšie orné pôdy	0,03	0,04	0,01	0,10	0,04	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
O 2 - vysokoprodukčné orné pôdy	0,06	0,10	0,11	0,09	0,33	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
O 3 - veľmi produktívne orné pôdy	0,03	0,05	0,11	0,04	0,10	0,07	0,11	0,02	-	-	0,01	0,01	0,01	-	
O 4 - produktívne orné pôdy	0,05	0,04	0,09	0,01	0,13	0,22	0,12	0,09	0,01	-	0,01	0,06	0,03	-	
O 5 - stredne produktívne orné pôdy	0,05	0,11	0,06	0,02	0,05	0,05	0,31	0,10	0,02	0,01	0,02	0,09	0,04	0,01	
O 6 - menej produktívne orné pôdy	0,03	0,01	0,03	0,03	-	0,01	0,10	0,04	0,04	0,04	0,06	0,10	0,03	0,03	
O 7 - málo produktívne orné pôdy	0,02	-	0,01	-	-	-	0,02	0,01	0,01	0,02	0,05	0,04	0,02	0,03	
Potenciálne orné pôdy spolu	0,27	0,35	0,42	0,30	0,65	0,35	0,66	0,26	0,08	0,07	0,15	0,30	0,14	0,07	
OT 1 - stredne produktívne polia a produktívne lúky	0,01	-	-	-	-	0,09	0,02	0,01	-	-	-	0,01	0,01	-	
OT 2 - menej produktívne polia a produktívne lúky	0,02	0,01	0,02	-	-	-	0,01	0,01	0,03	0,04	0,03	0,06	0,02	0,03	
OT 3 - málo produktívne polia a produktívne lúky	0,04	0,15	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01	-	0,03	0,10	0,08	0,07	0,03	0,13	
Striedavé polia spolu	0,07	0,16	0,03	0,01	0,01	0,11	0,04	0,02	0,06	0,14	0,11	0,14	0,06	0,16	
T 1-3 - produktívne trvalé trávne porasty	0,05	0,01	0,01	0,01	0,01	0,12	0,10	0,03	0,02	0,04	0,12	0,20	0,05	0,03	
T 4 - málo produktívne trvalé trávne porasty	0,06	0,01	0,03	0,01	0,01	-	0,01	0,01	0,04	0,10	0,17	0,18	0,12	0,36	
Trvalé trávne porasty spolu	0,11	0,02	0,04	0,02	0,02	0,12	0,11	0,04	0,06	0,14	0,29	0,38	0,17	0,39	
SLOVENSKO spolu	0,45	0,52	0,48	0,29	0,69	0,58	0,81	0,32	0,20	0,35	0,57	0,83	0,38	0,76	

ZÁVER

Cieľom príspevku je poukázať na pomerne značnú diferenciáciu v podiele pôd pripadajúcich na jedného obyvateľa v rôznych regiónoch Slovenska. Obzvlášť zaujímavé sú údaje o zastúpení najúrodnejších poľnohospodárskych pôd, ktoré sú hlavnými producentmi potravín u nás. Domnievam sa, že tieto pôdy by mali byť osobitne chránené aj formou zákona tak, ako tomu bolo ešte v nedávnej minulosti. Dnes, ak má niekto dostatok financií je možné z poľnohospodárskeho pôdneho fondu vyňať aj tú najúrodnejšiu pôdu. Preto je načas zamyslieť sa. Ide nám o peniaze, alebo potravinovú istotu obyvateľov? Parafrázujúc známu rozprávku môžeme povedať, že pôda by mala byť nad zlato. Jej význam pochopíme až vtedy, keď ju stratíme.

LAND AND SETTLEMENT WITH ASPECT OF REGIONS

Jozef VILČEK

Summary

The objective is to present relatively considerable differentiation in land share for one inhabitant in various regions of Slovakia. Particularly arable land acreage per capita potential food sufficiency could be deduced in whatever region. If the acreage is smaller than 0,15-0,16 ha per capita, the consequence is risk for food sufficiency. Particularly interesting are data concerning share of most productive land that are main food producers in our country. 0,12 ha share of three most productive soil categories for one inhabitant is low. In regional division are considerable differences, e.g. in the Danubian Hilly Lands is relatively high these 3 categories acreage per capita – 0,47 ha, whereby in higher situated basins, and higher mountains these categories do not occur. I am of opinion that these land categories should be particularly protected in our legislation, similarly as it used to be recently. Today, if anybody has financial means enough, then he can occupy most fertile soil. Therefore it is highest time to think about it very deeply. What is more important, food security, or money? Strategic significance of soil will be recognized only after its loss!

Literatúra

- ANONYM (1994): Komplexný program využitia pôdneho produkčného potenciálu vrátane ekologických aspektov, ekonomických a právnych mechanizmov na jeho realizáciu (materiál na rokovanie vlády SR), MP SR, 20 s.
- DŽATKO, M., KOLÉNY, M., REBIČOVÁ, D. (1983): Pôdno-ekologická regionalizácia poľnohospodárskych pôd SSR. Archív VÚPÚ Bratislava.

- DŽATKO, M. a kol. (1985): Hodnotenie vhodnosti pôdno-ekologických podmienok pre pestovanie poľnohospodárskych plodín a kultúr (záverečná správa), Bratislava, VÚPVR, 32 s.
- DŽATKO, M., VILČEK, J. (1993): Efektívnosť využívania krajiny a reštrukturalizácia rastlinnej výroby (priebežná správa), Bratislava, VÚPÚ, 21 s.
- KOLÉNY M., ZAJÍC, P. (1996): Možnosti využitia najnovšieho variantu pôdno-ekologickej regionalizácie Slovenska. Geoinfo roč. 3, číslo 1/96, s. 30-32.

Recenzenti: Doc. Ing. Ondrej Hronec, CSc.
Doc. RNDr. Eva Michaeli, CSc.

ACTA FACULTATIS STUDIORUM HUMANITATIS ET NATURAE
UNIVERSITATIS PREŠOVIENSIS, PRÍRODNÉ VEDY XXIX

Folia geographica 1

Zborník Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove

Autor: kolektív

Redakčná úprava: Doc. RNDr. Zdenko Hochmuth, CSc.

Korektúra: autori

Náklad: 500 výtlačkov

Rozsah diela: 373 strán

Vydavateľ: Prešovská univerzita v Prešove – Fakulta humanitných a prírodných vied

Vydanie: prvé

Formát: B-5

Sadzba: Edičné stredisko CVT FHPV PU v Prešove

Tlač: GRAFOTLAČ s.r.o. Prešov

ISBN 80-88885-39-6